

соціально–економічних, технологічних та соціокультурних змін. При цьому безперервність освіти реалізується шляхом

- формування потреби та здатності особистості до самоосвіти;
- оптимізації системи передпідготовки працівників і підвищення їх кваліфікації, модернізації системи післядипломної освіти на основі відповідних державних стандартів;
- запровадження та розвитку дистанційної освіти;
- організації навчання відповідно до потреб особистості і ринку праці на базі професійно-технічних та вищих навчальних закладів, установ післядипломної освіти, а також використання інших форм навчання; забезпечення зв'язку між загальною середньою, професійно-технічною, вищою та післядипломною освітою тощо.

Н.Г. Ушакова, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Л.С. Чвала, магістрант (*ХДУХТ, Харків*)

КОЛАБОРАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ І БІЗНЕСУ ЯК УМОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ

Ринок праці сучасної України характеризується професійнокваліфікаційним дисбалансом попиту і пропозиції робочої сили: кваліфікація випускників університетів, кількість фахівців для інноваційних галузей, якість отриманих ними компетентностей не задовольняють потреб роботодавців. Повної репрезентативної статистики, яка окреслила б масштаби цього явища, немає, однак за даними соціологічних опитувань, оцінок урядовців та експертів, частка людей з вищою освітою, які змушені працювати не за спеціальністю, сягає від 80% (максимально) до 40% (мінімально).

В умовах становлення економіки знань та посилення процесів глобалізації інновативність і розвиток конкурентоспроможності вітчизняної економіки можливо підтримувати лише за наявності якісної системи вищої освіти та високої якості інтелектуального капіталу. А застарілі стандарти української вищої освіти явно не встигають за технологічним прогресом та інноваціями в усіх сферах господарського життя. Про неспроможність українських закладів вищої освіти надавати випускникам запитаний сучасною економікою рівень знань і навичок свідчить той факт, що при 79%-й охопленості населення вищою освітою (один з найвищих показників у світі) Україна знаходиться на 85 місці серед 138 країн світу за Індексом глобальної конкурентоспроможності.

Ключові компетентності фахівців XXI століття – здатність до комплексного вирішення проблем, критичного мислення, креативності, управління людьми – стандартні «пакети» освітніх програм вищих навчальних закладів забезпечити вже не в змозі. Крім цього, зростає значення емоційного інтелекту та когнітивної гнучкості, тобто адаптаційних навичок фахівця.

Щоб підвищити якість вищої освіти у сучасних умовах і, найголовніше, допомогти студентам підготуватися до професійного життя за межами університетських аудиторій, треба активно впроваджувати більш практичний, прикладний підхід до освіти. Побудова і розширення партнерських зв'язків між науковими колами та приватним сектором – невід'ємна частина налагодження цього процесу.

Базуючись на прикладах закордонного досвіду, а також вдалих вітчизняних практиках відповідної колаборації, експерти визначають наступні основні стратегії формування діалогу між індустрією вищої освіти та бізнесу:

- співпраця в сфері дослідження і розвитку (R&D) (співпраця у розробці спільних наукових та дослідницьких ініціатив; проведення досліджень на контрактній основі; надання консультаційних послуг; кооперація у провадженні інновацій; створення неформальних та особистих зв'язків; публікація спільних наукових праць за участю представників ВНЗ (викладачів і студентів) та дослідників компанії; підтримка студентських проектів у сфері R&D тощо);

- посилення академічної (залучення викладацького складу та дослідників ВНЗ до роботи у бізнес-середовищі, а робітників та менеджерів компаній – до діяльності в умовах ВНЗ на постійній або тимчасовій основі) та студентської (впровадження умов для проходження студентських практик і стажувань для набуття практичного досвіду в сфері бізнесу та надання умов для подальшого працевлаштування) мобільності;

- комерціалізація результатів R&D (сприяння зацікавленню компаній у виведенні наукових винаходів та розробок на ринковий рівень, патентування, ліцензування, створення спін-офів; створення посередницьких платформ між дослідницькими центрами та бізнесом, де науковці мають змогу розповсюдити інформацію щодо результатів своїх досліджень, а бізнесмени – імплементувати їх у діяльності своїх компаній);

- спільна розробка навчального плану – *curriculum* (співпраця університету та бізнесу у формуванні фіксованої програми курсів, модулів, головних і додаткових дисциплін, планів проведення

гостьових лекцій делегатів з підприємств і громадських організацій для студентів бакалаврату, магістратури, докторантури та курсів підвищення кваліфікації;

– реалізація проекту «безперервного навчання» – lifelong learning (забезпечення ВНЗ необхідних умов для придбання навичок, знань, додаткових кваліфікацій претендантам з бізнес-середовища, у тому числі, за межами студентського віку та на будь-якому етапі життя);

– активізація підприємницьких ініціатив (діяльність ВНЗ, спрямована на створення нових венчурів та кооперації з бізнесом для розробки інноваційної культури підприємництва).

Н.М. Федоренко, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО-ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА

Соціально-економічний розвиток сучасного суспільства дедалі більшою мірою визначається рівнем розвитку інноваційно-інституціонального середовища. Реалізація державної інноваційно-інвестиційної політики набуває дедалі більшої актуальності в системі трьох головних складових інноваційної економіки «наука–освіта–виробництво», де освіта є конструктивною ланкою. В такому поєднанні освітній потенціал виступає одночасно як джерело поповнення науки кадрами і як головний фактор оволодіння робочою силою сучасними знаннями, необхідними для забезпечення економічного і соціального розвитку суспільства на основі використання передових досягнень науки, технологій, інновацій.

Проте знання мають тенденцію до старіння і освіта не завжди встигає за технічним прогресом. Світ швидко змінюється, і молоді люди, які випускаються з навчального закладу, потрапляють у зовсім інший технологічний світ, який за 5 років їх навчання змінився до невпізнання.

Сьогодні в Україні існує нагальна потреба в дослідженні нових шляхів і засобів формування та розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців. Вивчення передового зарубіжного досвіду надасть можливість посилити практичну підготовку студентів у ВНЗ України; поєднання навчання і практики, роботи за фахом сприятиме відпрацюванню необхідних компетенцій майбутніх фахівців, а дуальна система дозволить визначити потреби ринку праці на декілька років вперед.